

Svar på regeringsuppdrag

Rapport – Uppdrag till Försäkringskassan att säkerställa genomförande av socialfondsprojekt som identifieras inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur

Försäkringskassan 2025

Datum: 2025-05-12

Uppdrag till Försäkringskassan att säkerställa genomförande av socialfondsprojekt som identifieras inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur

Version 1.0

Dnr FK 2025/0066740

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Bakgrund	3
1.1 Finansiering av samverkan.....	4
1.1.2 Annan finansiering	4
2. Vad innebär regeringsuppdraget?	4
2.1 Identifiera behov av ESF+-projekt	4
2.2 Försäkringskassan som projektägare	5
3. Hur har regeringsuppdragets genomförts?.....	5
4. Vad är en beredningsstruktur i samordningsförbund	5
4.1 Beredningsgrupp.....	6
5. Rutiner och arbetssätt för att identifiera ESF+-projekt	6
5.1 Utvidgade arbetsuppgifter till beredningsgruppen	6
5.1.1 Process för beredningsgruppens utvidgade arbetsuppgifter.....	7
5.2 Parternas fortsatta arbete utanför beredningsgruppen	7
5.3 Avgränsningar i rutiner och arbetssätt	8
6. Utveckla rutiner för att vara projektägare.....	8
6.1 Utveckla stödet till vår verksamhet.....	9
6.2 Ekonomisk påverkan	9
7. Parterna har samsyn.....	9
8. Uppföljning	10

Sammanfattning

Försäkringskassan har fått i uppdrag att säkerställa genomförande av socialfondsprojekt som identifieras inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur. Försäkringskassan ska ta fram rutiner och arbetssätt för att identifiera behov av projekt inom det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ 2021–2027 (ESF+). Vi ska också utveckla rutiner för att vara projektägare¹ för projekt som identifierats i de fall ingen annan part beslutar om att vara det.

I och med uppdraget får parterna utvidgade arbetsuppgifter vid kartläggning av målgruppens behov. Utöver att identifiera insatser som kan finansieras av samordningsförbund, inom den finansiella samordningen, ska även parterna inom beredningsstrukturen identifiera behov av projekt som kan finansieras genom stöd från ESF+.

Den gemensamma nämnaren är att de båda finansieringsformerna av rehabiliteringsinsatser nu ska identifieras inom samordningsförbundets beredningsstruktur. Därefter sker arbetet i två separata processer. Är avsikten att insatsen ska finansieras av samordningsförbundet sker det fortsatta arbetet som tidigare inom ramen för lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (Finsamlagen). Har parterna för avsikt att ansöka om medel från ESF+ så kan arbetet fram till dess att parterna kommit överens om vem som ska vara projektägare och vilka som ska vara medfinansierare ske inom ramen för beredningsstrukturen. Förankring sker parallellt hos respektive part. Det fortsatta arbetet och beslut tas utanför samordningsförbundet och dess beredningsstruktur.

För att parterna ska få stöd i arbetet har Försäkringskassan tagit fram en övergripande processkarta som stödjer framtagna rutiner och arbetssätt för att identifiera behov av ESF+-projekt.

Försäkringskassans tidigare inriktning har varit att vi inte kan vara projektägare till individinriktade insatser då Försäkringskassan inte är en rehabiliteringsaktör. Det innebär att det här uppdraget utvidgar vår delaktighet i genomförandet av ESF+-projekt för de projekt som ingår i programperioden 2021–2027. Försäkringskassan har idag ett samlat stöd som hanterar frågor som behöver beaktas när vi involveras i ESF+-projekt. Nu pågår ett arbete med att utveckla det stödet utifrån att vi även ska kunna vara projektägare för individinriktade insatser.

I uppdraget har Försäkringskassan samverkat med parterna i Nationella rådet², Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen samt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Utöver det har Försäkringskassan även fört dialoger med tjänstemän från parterna som sitter i beredningsgrupper.

1. Bakgrund

Finsamlagen gör det möjligt för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, en eller flera kommuner och en eller flera regioner att bilda samordningsförbund. Det finns 69 samordningsförbund som innefattar 274 av Sveriges 290 kommuner.³

Samordningsförbundens huvudsakliga uppgift är att finansiera lokala rehabiliteringsinsatser som parterna bedriver för individer som har ett behov av ett myndighetsgemensamt stöd. Syftet med den finansiella samordningen är att ge individer

¹ Projektägare är det begrepp som används av Svenska ESF-rådet

² Nationella rådet är ett samverkansforum som ger ett kvalitetssäkrat och partsgemensamt stöd till samordningsförbunden och parterna i frågor som rör finansiell samordning.

³ Avser oktober 2024.

möjlighet att uppnå eller förbättra sin arbetsförmåga och därmed ge dem möjlighet att försörja sig själva.

1.1 Finansiering av samverkan

Den finansiella samordningen bygger på att parterna tillsammans tar ett ekonomiskt ansvar för de personer som har behov av samordnade rehabiliteringsinsatser, varje part bidrar med lika stor andel till samordningsförbundet. Staten bidrar med hälften av medlen, den eller de kommuner som deltar bidrar med en fjärdedel och den eller de regioner som deltar bidrar med en fjärdedel. Förbunden förfogar över de medel som parterna tilldelar och det är förbundets styrelse som beslutar om hur medlen ska användas utifrån de lokala behov som finns inom ramen för Finsamlagen.

1.1.2 Annan finansiering

Av 5 - 6 §§ Finsamlagen framgår att medlen som ska användas för den finansiella samordningen kommer från parterna. Det finns en historik av att en del samordningsförbund har sökt medel från andra aktörer än parterna. Sådana "externa medel" har beviljats främst från Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska socialfonden+ (ESF+).

Under 2024 meddelade både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att myndigheterna inte längre kan stå bakom att samordningsförbunden är projektägare och söker medel från ESF+ då det inte är förenligt med Finsamlagen. Parterna i Nationella rådet är överens om tolkningen av lagstiftningen.

2. Vad innebär regeringsuppdraget?

Försäkringskassan fick efter regeringsbeslut den 13 mars 2025 i uppdrag att säkerställa genomförande av socialfondsprojekt som identifieras inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur. I uppdragsbeskrivningen framgår att insatser som kan finansieras genom programmet för ESF+ fortsatt behöver kunna komma samordningsförbundens målgrupper till del och den kunskap och erfarenhet som finns hos förbunden om detta behöver tas tillvara även fortsättningsvis.

Uppdraget består av två delar;

- Ta fram rutiner och arbetssätt för att identifiera behov av ESF+-projekt inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur.
- Utveckla rutiner för att vara projektägare för ESF+-projekt i de fall ingen annan av parterna beslutar om att vara, projektägare.

I uppdraget framgår att de behov av ESF+-projekt som identifieras inom beredningsstrukturen ska rikta sig till individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser.

I uppdraget ska Försäkringskassan samverka med Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen och SKR och det ska ske genom Nationella rådet för finansiell samordning.

De rutiner och arbetssätt som tas fram ska börja tillämpas omgående och ska gälla under innevarande programperiod för ESF+.⁴

2.1 Identifiera behov av ESF+-projekt

Den första delen av regeringsuppdraget handlar om att Försäkringskassan ska utveckla rutiner och arbetssätt för att behov av projekt inom det nationella programmet för ESF+ identifieras av de samverkande parterna, inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur. I beredningsstrukturen ska även parterna komma överens om vilka parter som ska medfinansiera projektet och vem av parterna som ska vara projektägare.

⁴ Verksamheten beräknas avslutas 2029

De ESF+-projekt som identifieras inom samordningsförbundens beredningsstruktur ska komma målgruppen för finansiell samordning till del. Målgruppen är individer som är i behov av ett samordnade rehabiliteringsinsatser som ska syfta till att de uppnår eller förbättrar sin arbetsförmåga.

I den här delen av uppdraget har samverkan med parterna i Nationella rådet skett under arbetets gång.

2.2 Försäkringskassan som projektägare

Den andra delen av uppdraget innebär att Försäkringskassan ska utveckla rutiner för att vara projektägare för ESF+-projekt, när behovet har identifierats av parterna inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur. Detta förutsätter att ingen annan av de berörda parterna beslutar om att vara projektägare och att samtliga parter som deltar medfinansierar projektet. Uppdraget innebär inte att Försäkringskassan rutinmässigt ska vara projektägare, utan samtliga parter behöver utreda möjligheten för ett projektägarskap.

Den här delen av uppdraget handlar om att Försäkringskassan ska utveckla interna rutiner för att vara projektägare. Parterna i Nationella rådet har varit en del av beredningsprocessen.

3. Hur har regeringsuppdragets genomförts?

I delen som handlar om att utveckla rutiner och arbetssätt för att inom beredningsstrukturen identifiera behov av ESF+-projekt så har vi tagit fram en övergripande processkarta, se bilaga 1, som syftar till att stödja de framtagna rutinerna och arbetssättet som beskrivs i kapitel 5.

Försäkringskassan har samverkat med parterna i Nationella rådet. Dels har det genomförts en workshop på tjänstemannanivå och dels har dialog förts på chefsnivå i Nationella rådet. Dialog om arbetssättet har också förts med parternas företrädare i flera beredningsgrupper. Samtliga parter – Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommun och region – har varit representerade i dialogen.

I delen som handlar om att utveckla rutiner för att Försäkringskassan ska kunna vara projektägare har vi identifierat att vi behöver utvidga och utveckla stödet till vår egen verksamhet. Det pågår ett arbete med att se över styr- och stöddokument så att dessa ska bli ändamålsenliga utifrån uppdraget.

4. Vad är en beredningsstruktur i samordningsförbund

Beredningsstrukturerna ser olika ut och det finns också olika benämningar på de arbetssätt som finns för att bereda ärende till förbundets styrelse. I regel sker beredningen i en beredningsgrupp, beredningen görs i dessa fall av parterna. I några fall görs beredningen av förbundschef som involverar parterna. Vi kommer fortsättningsvis använda begreppet beredningsgrupp för att beskriva beredningen oavsett arbetssätt.

I förarbetena till Finsamlagen lyfts att det finns fördelar med att samverkansparterna tillsammans svarar för beredningen genom en särskild beredningsgrupp. Bland annat för att bidra till ett gott samarbetsklimat mellan parterna och till en bättre förankring av besluten hos respektive part.⁵ Någon reglering av frågan finns inte i lagstiftningen, men Försäkringskassan har i svar på regeringsuppdrag – Uppdrag att analysera behovet

⁵ Prop. 2002/03:132, s. 76

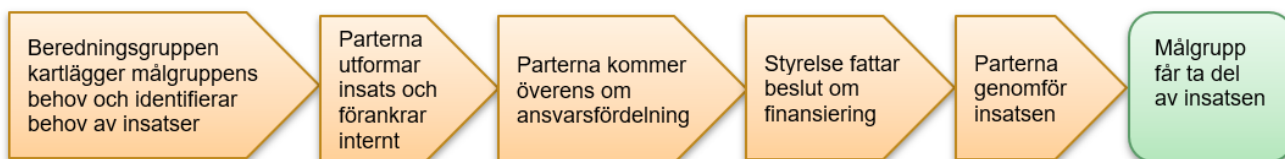
avförändringar i Finsamlagen⁶ – föreslagit att Finsamlagen bör ange att parterna ska stå för beredningen av förslag om vilka insatser som ska finansieras av förbundet.

4.1 Beredningsgrupp

Det är vanligt att samordningsförbund har en beredningsgrupp där parterna och förbundets kansli möts kontinuerligt. Beredningsgruppen är ett kvalitetssäkrande och beredande samverkansforum som bland annat kartlägger målgruppens behov, tar fram förslag på insatser och ser till att insatserna förankras hos respektive part. Genom beredningsgruppen säkerställs att parterna inkluderas i ett tidigt skede inför styrelsens beslut. Det är centralt då det är parterna som medverkar med personal i insatserna och ansvarar för att målgruppen får ta del av insatserna.

Beredningsgruppen har inte något formellt ansvar i förhållande till förbundets styrelse, men deras arbetsuppgifter inom den finansiella samordningen är alltid förenat med samordningsförbundets styrelses uppdrag. De stödjer förbundschefen gällande förslag till styrelsen och ger förbundets styrelse ökade förutsättningar att fatta välgrundade beslut om vilka insatser som ska finansieras av förbundet. Det är styrelsen som utövar beslutanderätten, förvaltningen och verkställigheten i samordningsförbundet.

Här nedan ges en övergripande bild och beskrivning av processen, när en insats finansieras av ett samordningsförbund inom ramen för den finansiella samordningen.

Vid kartläggning av målgruppens behov tydliggörs hur behoven och utbudet ser ut för olika målgrupper. Beredningsgruppen identifierar behov av insatser som kan finansieras av samordningsförbundet.

Vid utformning av insats handlar det till exempel om att tydliggöra målgruppen, skapa en gemensam bild av syfte, mål och hur insatsen ska genomföras. Här arbetar parterna aktivt med förankring av deltagandet i respektive organisation.

Parterna kommer överens om hur ansvaret ska fördelas för att det ska finnas en samsyn mellan parterna om vad ansvaret innebär. Styrelsen prioriterar och beslutar om vad samordningsförbundet ska finansiera och parterna genomför sedan insatsen utifrån styrelsens beslut.

5. Rutiner och arbetssätt för att identifiera ESF+-projekt

5.1 Utvidgade arbetsuppgifter till beredningsgruppen

I och med det här uppdraget får parterna i beredningsgruppen utvidgade arbetsuppgifter vid kartläggning av målgruppens behov. Utöver att identifiera insatser som kan finansieras av samordningsförbundet, inom den finansiella samordningen, ska även parterna i beredningsgruppen identifiera behov av projekt som kan finansieras genom ESF+.

Eftersom beredningsgrupp är det vanligaste arbetssättet utgår rutinen från det arbetssättet, i andra fall behöver rutinen anpassas till hur samordningsförbundet och parterna samarbetar i det enskilda fallet. I de fall där förbund inte har en

⁶ Uppdrag att analysera behovet av förändringar i Finsamlagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser, avsnitt 3.5.3

beredningsgrupp med representation från parterna är det särskilt viktigt att säkerställa att parterna inkluderas i ett tidigt skede.

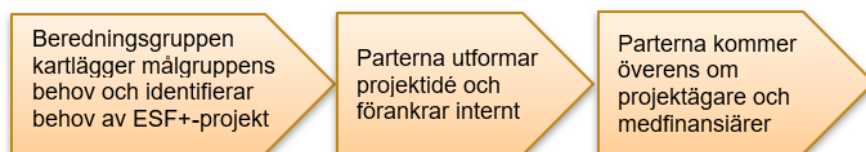
Förbundschef och/eller någon annan representant från förbundets kansli kan med fördel stödja parterna i arbetet med att identifiera behov av projekt och projektidéer. På så vis kan den kunskap och erfarenhet som finns hos förbunden även fortsättningsvis tas tillvara.

Frågor som rör ESF+ ska inte lyftas för dialog eller beslut i samordningsförbundets styrelse, eftersom samordningsförbundet har till uppgift att besluta om hur de medel som är avsedda för finansiell samordning ska användas.

För att underlätta arbetet med att identifiera behov av ESF+-projekt så behöver beredningsgruppen hålla sig uppdaterad om utlysningsplanen på Svenska ESF-rådets hemsida, för att få kunskap om de utlysningar som planeras framöver. Med en framförhållning kan beredningsgruppen fånga behoven mellan utlysningarna och tidigt påbörja dialoger, planering och förankring av arbetet.

5.1.1 Process för beredningsgruppens utvidgade arbetsuppgifter

Här nedan ges en övergripande bild och beskrivning av processen för beredningsgruppens utökade arbetsuppgifter.

Beredningsgruppen kartlägger målgruppens behov och identifierar behov av ESF+-projekt

Vid kartläggning av målgruppens behov tydliggörs hur behoven och utbudet ser ut för olika målgrupper. I och med de utvidgade arbetsuppgifterna kan parterna i beredningsgruppen identifiera behov av ESF+-projekt.

Parterna utformar projektidé och förankrar

Vid utformning av projektidé handlar det till exempel om att tydliggöra målgruppen, skapa en gemensam bild av syfte, mål och hur projektet ska genomföras. Här påbörjar parterna förankringen av deltagandet i respektive organisation.

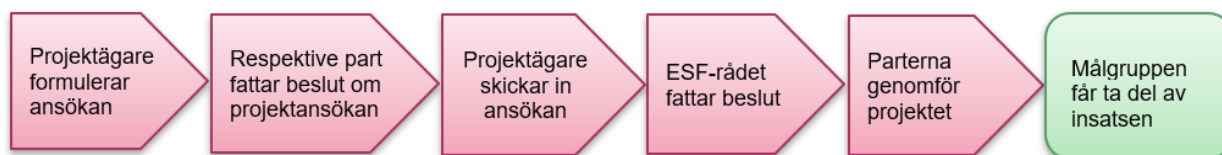
Parterna kommer överens om projektägare och medfinansiärer

Parterna ska komma överens om vilken part som ska vara projektägare och vilka av parterna som ska vara medfinansiärer. Det är inte ett formellt beslut som tas, men företrädaren för varje part behöver ha mandat att komma överens om inriktningen kring projektägare och medfinansiärer för att arbetet ska kunna gå vidare till nästa fas.

5.2 Parternas fortsatta arbete utanför beredningsgruppen

När parterna är överens om projektidén, vem som ska vara projektägare och vilka som ska vara medfinansiärer, fortsätter parterna arbetet utanför samordningsförbundets beredningsgrupp.

Här nedan ges en övergripande bild och beskrivning av processen för parternas fortsatta arbete.

Det är projektägaren som ansvarar för att skriva ansökan och de parter som är medfinansiärer behöver medverka i ansökningsprocessen. Genom att parterna samskriver ansökan bidrar det till både en högre kvalitet på ansökan och till en bättre förankring hos respektive part.

När det finns en formulerad projektidé som underlag till en ansökan så tar respektive part formellt beslut om vilka åtaganden de ska ha i projektet. Det är projektägaren som har ansvaret för att skicka in ansökan till Svenska ESF-rådet. Om ESF-rådet beslutar om stöd bildar projektägaren tillsammans med de andra parterna en projektorganisation.

5.3 Avgränsningar i rutiner och arbetssätt

Regeringsuppdraget samt de rutiner och arbetssätt som tas fram avser det samarbete parterna har genom den finansiella samordningen⁷, vilket sätter ramen för målgruppen och medverkande parter.

Om parterna under behovsanalysen identifierar behov av projekt som rör andra målgrupper eller medfinansierande parter än de som följer av Finsamlagen kan inte Försäkringskassan, med stöd av detta regeringsuppdrag, ta på sig rollen som projektägare. Den fortsatta dialogen om projektet görs då inte inom ramen för dessa rutiner eller inom ramen för beredningsgruppen.

6. Utveckla rutiner för att vara projektägare

Försäkringskassan ska utveckla rutiner för att vara projektägare för ESF+-projekt som identifieras inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur, i de fall ingen annan part beslutar om det. I likhet med uppdraget i övrigt gäller detta för projekt som avser innevarande programperiod för ESF+ 2021–2027.

Vår tidigare inriktning har varit att vi inte kan vara projektägare till individinriktade insatser då Försäkringskassan inte är en rehabiliteringsaktör. Det innebär att regeringsuppdraget utvidgar vår delaktighet i genomförandet av ESF+-projekt som omfattas av programperioden. Försäkringskassan har idag ett väl etablerat samlat stöd som hanterar frågor som behöver beaktas när vi involveras i ESF+-projekt, nu pågår ett arbete med att utveckla det stödet utifrån att vi även ska kunna vara projektägare för individinriktade insatser.

Försäkringskassans ansvar som projektägare för projekt som riktar sig till individer är att administrera och samordna projektet, medan det är en eller flera av de andra parterna som ansvarar för utförandet av rehabiliteringsinsatserna. På så sätt kan parterna tillsammans säkerställa att projektet genomförs och att målgruppen ges förutsättningar för att uppnå eller förbättra sin förmåga att utföra förvärvsarbete.

Parterna behöver vara väl insatta i vilka åtagande som vilar på dem som medfinansiär och det förutsätter att det är väl förankrat inom den egna organisationen. Då Försäkringskassan inte kan genomföra några rehabiliteringsinsatser i projekt riktade till individer, är det nödvändigt att det finns en tydlig överenskommelse. Denna ska reglera ansvarsförhållandet mellan oss som projektägare och de parter som ska medfinansiera och utföra rehabiliteringsinsatserna i projektet.

⁷ Lag (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

6.1 Utveckla stödet till vår verksamhet

Försäkringskassan har ett ESF-kansli som ger stöd till medarbetare och chefer i planering och genomförande av ESF+-projekt. Utöver ESF-kansliet finns också en etablerad organisation bestående av regionala kontaktpersoner och chefer som representerar Försäkringskassan i olika sammanhang i arbetet med ESF+. De utgör också ett stöd för den övriga verksamheten. Beroende på omfattningen av uppdraget kan vi behöva stärka upp ESF-kansliet.

Som vi tidigare nämnt så finns det ett samlat stöddokument som hanterar de flesta frågorna som behöver beaktas när Försäkringskassan involveras i ESF+-projekt. Det handlar om allt från deltagande i dialoger om projektidéer till uppföljning och utvärdering av projekt. Vi arbetar vidare med att utveckla stödet med information om att vara projektägare för individinriktade projekt.

6.2 Ekonomisk påverkan

Försäkringskassans stödorganisation för ESF-frågor är dimensionerad utifrån dagens behov. Uppdraget att ta på sig ett utökat projektägarskap kan komma att kräva ett utökat stöd och därmed ökade kostnader för Försäkringskassan.

Varje projekt kommer att behöva ett projektkansli med bland annat projektledare, controller och administratör. Projektet kommer också behöva resurser för arbetet med uppföljning och utvärdering. Detta arbete kommer till viss del finansieras av stödet från ESF+.

Inför respektive projektansökan och vid utformningen av projektet krävs omfattande dialoger med de parter som ska delta i projektet. Efter projektperioden ska projektet slutrapportera till Svenska ESF-rådet och avsluta projektet. Varken det arbete som utförs före eller efter projektperioden finansieras av ESF+.

Beroende på hur många projekt som följer av uppdraget kommer Försäkringskassan att under kvarvarande programperiod beakta behovet av att samordna projektekonomi och projektadministration samt resurser för uppföljning och utvärdering av projekten. Det i syfte i att effektivisera uppdraget och samtidigt kunna bidra till att omhänderta erfarenheten av att vara projektägare.

Försäkringskassan har svårt att bedöma omfattningen av antalet framtida projekt och därmed bedöma kostnadsökningen. Det är något som vi kommer att följa under kvarvarande programperiod.

7. Parterna har samsyn

Nationella rådets parter är överens om de arbetssätt och rutiner som har tagits fram för att ESF+-projekt ska kunna identifieras av de samverkande parterna inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur. För att ge parterna och samordningsförbunden ytterligare vägledning för arbetet kommer stödjande texter kring de rutiner och arbetssätt som beskrivs i rapporten att publiceras i Kunskapsstödet på Nationella rådets webbplats www.finsam.se.

Vid de dialoger som har förts med tjänstemän från parterna i beredningsgrupper har parterna, oberoende av vilken part de representerade, haft en bred samsyn om att det framtagna arbetssättet kommer att vara bra, ge tydlighet och vara hjälpsamt för dem i deras arbete. De var också positiva till att information och processbild publiceras i Kunskapsstödet, då det bidrar till en samstämmighet mellan parterna och mellan förbunden.

8. Uppföljning

Försäkringskassan har tagit fram en rutin för att kunna följa hur många ESF+-projekt som identifieras i beredningsgrupperna. Det som kommer att följas upp är vilka projektidéer som lett till en ansökan om stöd, vilka ansökningar som har beviljats, vilken part som är projektägare och vilka parter som är medfinansiärer. Vi kommer även följa hur många projektidéer som identifierades i beredningsgrupperna som inte ledde till någon ansökan.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av avdelningschef Leif Höök och verksamhetsutvecklare Cindy Marttiin, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Cindy Marttiin

Bilaga 1

Här nedan presenteras en helhetsbild av processerna som presenterats i rapporten.

